

וידוי לימים הנוראים (כרזה שירית)

על חטא שחטאנו באטם שריר הלב היהודי
בלב בלי שברון
בכליות בלי מוסר
וגם באזן אטומה משמע ועקת דל.

ועל חטא שחטאנו בבטחון לעשות בין הבתרים,
במאות הבתרים שלנו ושלנו,
באלפי הבתרים שלהם ושללהם ושללהם,
ברית כל הבתרים האבודים.

על חטא שחטאנו בגלות ילדי עין חילוה,
הדוויים והסחופים,
וגם אם לא תשמעוה, במסתרים
תבכה נפשם ודמע תדמע.

ועל חטא שחטאנו בדם נקי אשר נותנים עלינו,
אחר אשר ירינו שפכו את הדם הזה
ועינינו ראו
גם ראו.

על חטא שחטאנו בהגדר —
אשר גרשנו את האמה הזאת ואת בנה,
כי לא יירש בן האמה הזאת עם בגנו, וצחק,
ונשלחה נתלה ותתע בכקצעת הלבנון.

ועל כלם, בשער הסליחות, לא נסלח לנו, לא נמחל לנו, לא כפר לנו.

על חטא שחטאנו בנר ואדם, בשני נארגמן,
בסמוק וסמיק
ובכל יתר צבעי הקשת של הדם
אשר שפכנו חנם.

ועל חטא שחטאנו ב"זקף הקומה והברך הישר",
בעז והדר, בגאון ותגר,
בהוד הנסתר, בגורל הנגור
למות בבופור, לכבש את הדר.

על חטא שחטאנו בחכמה להרע ולהשחית,
בינה לנתש ולנתץ,
דעת להרס ולהאכיד —
חכמה בינה ודעת למלא פנינו קלון.

ועל חטא שחטאנו בטהר הנשק המטהר,
טהר פצצות המצור
וטהר פגני הזרזון,
בחזיוני התאונה הטהורים בשמי ספרה ושתילא,
כי כל טהור יאכל בשר.

על חטא שחטאנו בירושלים של מטה, מטה
בציון, אשר ממנה תצא תודת המצרע,
כי תודת חכם מקור חיים
ותועבת פסילינו סור מרע.

ועל כלם, בשער הסליחות, לא נסלח לנו, לא נמחל לנו, לא כפר לנו.

על חטא שחטאנו בקחל ולבן נחום אדמדם,
בדם הכחל שלנו
שהוא סמוק יותר מדם ומדם האדם,
ביד הפשוטה שלנו
שרחצנו בנקיון מן הדם והאדם.

ועל חטא שחטאנו בלזות שפתיים ועקשות פה
לאמר: בגד בוגדים בגדו,
בגד, רעל הבארות
בוגדים, יפי הנפש
בגדו, תקעו סכין בגב
— קריא וכתוב, קריר וכבי.

על חטא שחטאנו במחשכים אשר בנו
בס נקמת דם ילד ערבי קטן
לא תקב את התהום
והדם לא יאכל בחשך ויחחר
כל מוסדות הארץ הנמקים.

ועל חטא שחטאנו בנפל אויבינו, באשר נשמח
ובהכשלם, על כי גל לבנו,
כי ברב תלומות ודברים הרבה,
שעירים ירקדו שם והיטלר בהיכלי ענג.

על חטא שחטאנו בספחת הגולן וקדחת השומרון,
בדלקת חברון ובשחפת שכם,
ובצרעת הלבנון
אשר צרעת ממארת היא, באש תשרף.

ועל כלם, בשער הסליחות, לא נסלח לנו, לא נמחל לנו, לא כפר לנו.

על חטא שחטאנו בענות תלושה, בקהל אומרי הן ואמן,
מן הגליל לצור וצידון — אמן ואמן,
מן הליטאני לתוך בירות — אמן ואמן,
ומהעולם ועד העולם אמן ואמן.

ועל חטא שחטאנו בפרחי המלחמות הקטופים —
בחלים, לבנים, שחורים, אדמים
וירקים,
שזורים בכל צבעי הפמתות של דמי ימיהם.

על חטא שחטאנו בצחצוח חרבות, כי
"שקט הוא רפשי, הפקר דם ונפש
למען ההוד הנסתר", כי
"ארץ נכבשת בדם, מקדשת לעם
קדשת הדם."

ועל חטא שחטאנו בקדשת העם וקדשת ימות-עולם
וטפלות האדם,
בקדשת הארץ וקדשת כל שרץ
ותפלות הדם.

אתאיסט

עזרא אוריון

א

ט

כסטים קדומים, מקראיים, ששרדו והגיעו אלינו, תופסים את מצבו של האדם כנואש, ארוך, מושלך החוצה, גולה, נידון לעבודת פרך לכל חייו על פני אדמה מקוללת. יצירת הנפל של אלהים, נידון למות שלא בפניו — —

הוא דחפי עפר קצרים להתרומם — — כל הגמול שמציעות עשרת הדיברות, עבור התנהגות טובה, הוא רק רחיית המוות, "למען יאריכוך". אין במקרא תקווה כלשהי ולו הזעירה ביותר, לחנינה.

המנוס, החמיקות מוודאות המוות, תעשיית התקוה, משיח, סיכוי לקיום שלאחר החיים, הם בֶּסֶט־סֶלֶרס מאוחרים יותר, מראשית ספירת הנוצרים. הם נחטפים מאז ועד רגע זה ברכבות מהדורות. המארכסזום של המאה ה־19 וראשית המאה הזאת רכב על דחף אתאיסטי-משיחי של אשליות לגבי טיבם ועתידם של המקופחים הפרולטאריים.

"אין המוות קץ הדברים כלל וכלל... לולא היתה לאדם תודעת נצח... אילו נמצאה בתשתית כל הדברים רק ריקנות פעורה ללא קרקעית... מה היו החיים אם לא יאוש?" (קירקגור)

"האם אלהים קיים רק בנשמות המאמינים או שהינו שולט בעולם כאורח בלתי תלוי... לעולם לא נוכל לברר זאת בדרכים מדעיות" (פלאנק)

"כשאני רואה כיצד שיטות פילוסופיות נתפסות בזו אחר זו לאמונה... במציאותה של אבהות מאחורי התופעות... אנו כפופים ליצר קדום... שאיננו ניתן לעקירה... הננו חיות עדריות... שיטות אלה אינן אלא גישושיה של חיה עדרית עזובה... המחפשת את עדרה או את רועה עדרה... במרחבים העצומים שבין הכוכבים..." (ז' מארי)

ואילו קאמי דוחה כל נרקוזה בשנת 1940. "האדם ללא תקווה מודע לכך שאינו שייך לעתיד..." סיויפוס שלו הוא "אבסורדי וטרגי מפני שהוא מודע... ללא תקווה וללא פחד... האבסורד מאיר את עיני: אין מחר... הוא איננו מפעיל תקווה..."

הבחירה בסיויפוס כמגלם את הנידונות המודעת, הצלולה, מחטיאה חלקית. סיויפוס איננו רלבנטי לגבי הנידון למוות. גורלו הוא להשקיע לנצח מאמצי שוא. הוא נידון לעקרנות, אך הוא חלק מן האינסופי. "השאלה היחידה הרצינית באמת" איננה שאלת ההתאבדות, מתוך פסילת החיים האלה, אלא שאלת המוות הבלתי נמנע, המתקרב.

זהו מחנה הכחדה למיליארים. לנו ולסיויפוס נועד גורל שונה מאד. "מרד" הוא מושג רחוק מכאן, כיוון שהוא עמוס הקשרים של אלימות הרוואית

הייתי בוחר בדומיה, הצלילות, כללא-עפעף. ה"אבסורד" הרציני באמת היא ההתנגחות בין הדחף להתקיים לבין ודאות המוות המתקרב. "אבסורד" הרכה פחות רציני "נולד מעימות בין הזעקה האנושית לבין השתיקה חסרת ההיגיון של העולם... בין האדם לבין אי הבהירות שלו..." (קאמי)

זעקות המעמקים הנוראות באמת הן — — לא — א — למו — ו — ת — — ! — ! — —

ה"נוסטאלגיה", הכמיהה למשמעות, ללכידות, לתבניות, להשתייכות מתלוות לוודאות הבלתי-נמנע ומחריפות את המצוקה השואבת אותנו אל הנרקוזה של האכזחה המטפיסית.

ותחנות חמיקה פזורות לאורך הדרך. תחנות הרדמת פחדים. כמיהה של הבודד לדיאלוג, ליחסי אני-אתה עליון (בובר) היא עוד ניסוח מתכוון של מנוס בן זמננו.

כיהיד, חולף, מיקרוסקופי, אני דוחה כל "אתה" מטפיסי. עצם הרעיון, על קיומו הממשי של "אלהים", מפקיע ממין האדם את זכויות היוצרים שלנו על הקומפוזיציה הזאת.

ההומוסאפיינס הפיק את אלהים. בתערוכת היחיד של המין האנושי תלוי "אלהים" על קיר שלם, במתווה עמום. הוא זרם תודעה קולקטיבי. הוא תהליך רוחני שהחל אי-שם בפלייסטוקן*. הוא ביטוי, מתפתח ללא הרף, של כמה מן המפלסים העילאיים של האנושי; ולשפלותו, ליצר ההתרפסות שלו, לרצון לשרת שלו, לעדריות שלו, למסדריות שלו, ל"מנוס מחופש" שלו, לאימת המוות שלו — —

איננת "אלהים", מחוץ להכרתו של האדם, היא כהגדרת העמדה הזאת. הוא קיים רק במוחות אלה המאמינים בו. הוא קיים באותה קטגוריה שבה קיימים

על חטא שחטאנו כרוקמות אל בְּגוֹן וּבְחָרָב פִּיפּוּת בִּיד — לעשות נקמה בגוים, תוכחות בְּלֵאמִים, לאֲסֹר מִלְכֵיהֶם בְּזָקִים וּנְכַבְדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בְרֹזֶל, לעשות בהם מִשְׁפָּח, כְּתוֹב, הָרַר הוּא.

ועל חטא שחטאנו בשפיכות דמים, אַחַת וְאַחַת, אַחַת וְשֵׁפִים, עַד אַחַת וְחַמְשִׁים וּמֵאָה וּמֵאָה וּמֵאָתַיִם, וְעוֹד יִלְבֵּי בִירוֹת אֲלֵפִים וּמֵאָתַיִם, בְּחֹף הַרְוֵגִי לְכַנּוֹן, חִ"י אֲלֵפִים, ת"ש וְחַמְשִׁים וּשְׁנָיִם.

על חטא שחטאנו בתוככי בירות, בְּפִרְכֵיהֶּ וּמְחַנּוּתֵיהֶּ, בְּצִידוֹן וּבְנוֹתֵיהֶּ וּבְצוֹר וּבְנוֹתֵיהֶּ — אֲשֶׁר מָלְאוּ אֶת הַחֲצֵרוֹת חֲלָלִים וְגַם הָיוּ בְּתֵיהֶם קְבָרֵיהֶם, פָּרַח לְכַנּוֹן אֲמֵלֶל.

ועל כלם, בְּשַׁעַר הַסְּלִיחוֹת, לֹא נִסְלַח לָנוּ, לֹא נִמְחַל לָנוּ, לֹא כָּפַר לָנוּ, עַד אֲשֶׁר נֹאמַר —

חֲטָאנו וּמוֹרָא עָשִׂינוּ וּבְדַעַת רָעָה הָייִנוּ עוֹמְדִים וּבְדַרְךָ רְחוּקָה הָייִנוּ מְהַלְכִים וְכִשְׁם שְׁעָשִׂינוּ אֵינָנו עוֹשִׂים — כִּי אַז נִסְלַח לָנוּ עַל כָּל חֲטָאֵינוּ וְנִמְחַל לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ וְנִכְפַּר לָנוּ עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ.

ענת דברת

ליל פורים

הייתי בתוכה מלנה פשוטה, עוצרת דעה, גוננת צעדי ריקוד — עד פורים הבא — כשאהיה נסיכה. ■ ושוב, וזוהי בי, ושוב אהבות לעולם לא אבין איך שערות חוזרות וצומחות וראי אינו נשבר לעולם. היו ימים שהתהום הייתה, ולא הגבעות הקלות ולא מה שפיניחן ולא עורבים שקטים שותים בשלולית — רק תרנגול משגע. לעולם לא אבין איך נתתי קף לפתח לקחת ממני שעה של תרדמה כחול החם פן יגנב ממני שמי. בינתיים נבעו סדקים באפור, נקרעו גומיות שחברו אל הלח השפרות המאשרת. חזרתי ולבשתי אותי קילומטרים קדימה, בצמקת לילית — זורקת בפרדס את בקבוקי הזין מגרדת עקיצה אמיתית, אנשים נשרו ממני כמו פדורי צמר-גפן. חפשי מסרק ומראה.

פורים

הייתה לי מתק של תחפשת, יופי של רצה אחרי המסכה — ונזונת של שנות השלשים כלאה אותי בתוכה והמשיכה.